

Dalyko sando (modulio) aprašas

Dalyko sando (modulio) pavadinimas

ATVAIZDO ANTROPOLOGIJA

*Parašomas tikslus modulio pavadinimas be trumpinių ir mažosiomis raidėmis (pirmoji sakinio raidė – didžioji).
Modulių pavadinimai lietuvių kalba turi būti parenkami itin atidžiai*

Reikalavimai

Išklausyti paskaitų kursai: Vakarų Europos ir Lietuvos meno istorija

Meno istorijos metodologijos istorija

Baigtos magistro studijos

nurodoma, kokius dalykus reikia (pageidautina) žinoti ar studijų modulius išklausyti prieš šio modulio studijas.

Dalyko sando tikslai ir numatomi gebėjimai

tikslas:

formuluoti iki šiol Lietuvoje menkai teoriškai svarstyta atvaizdo antropologijos paradigmą, praplėsti teorinės atvaizdo ir vizualiosios kultūros refleksijos lauką

uždaviniai:

- 1) supažindinti studijuojančiuosius su antropologinės atvaizdo analizės metodinėmis priemonėmis
- 2) pateikti svarbiausius antropologinio atvaizdų tyrimo (interpretavimo) aspektus, intensyviausiai svarstomas temas, sąvokas
- 3) pademonstruoti jų pritaikomumą konkrečių artefaktų ir dailės fenomenų analizei

gebėjimai:

- 1) pažinimas struktūralistinės ir poststruktūralistinės kultūros antropologijos metodologinių principų, jų taikymo autentiškuose meno istorijos ir atvaizdo/žiūros antropologijos tyrimuose;
- 2) paskaitose aptartų atvaizdo antropologijos aspektų supratimas ir savarankiškas jų interpretavimas naudojant autentišką tyrimų medžiagą;
- 3) modulio žinių taikymas tradicinio dailės kūrinio ir šiuolaikinės vizualinės kultūros analizei

Supažindinti studentus su.....,skatinti....., išmokyti.....,pateikti lyginamąją analizę.

Nurodoma, kokių žinių modulis suteikia studentui arba kokias išplečia, kokių žinių, mokėjimų ir praktinių įgūdžių įgyjama, kokios studijų ar mokslo sritys jomis remsis, kur galima įgytas žinias pritaikyti praktinėje veikloje.

Ne daugiau kaip 700 spaudos ženklų skaičiuojant su tarpais.

Temos

Eil.Nr.	Pavadinimas
1.	Atvaizdo antropologija. Įvadas Trumpa antropologijos istorija. Socialinė antropologija ir kultūrinė antropologija. Menas kaip kultūros sistema kultūrinėje antropologijoje. Kultūros antropologijos įtaka meno istorijai. Atvaizdo antropologijos teorinės priegos
2.	Atvaizdas ir kūnas. Atvaizdo gimimas. Pėdsakai, įspaudai, atspindžiai, šešėliai. Atvaizdai ant kūnų - kaukės. Kūno atstovavimas atvaizduose. Kūnai dalimis (relikvijos, ženklai). Simboliniai kūnai. Veido atvaizduose istorija. Atvaizdai ir kūniškoji gestų retorika. Atvaizdo retorika pagal R. Barthes

Eil.Nr.	Pavadinimas
3.	Veikiantys ir veiksmo atvaizdai Kultinis atvaizdas ir bendruomenė, galia ir atsaku girstas jų santykis. Stebuklingi ir stebuklų atvaizdai.
4.	Atvaizdas ir jo vietos Atvaizdas-vieta-medija Hanso Beltingo teorijoje. Kultinių atvaizdų vietos - hierotopijos. Kolekcijos, perkelti atvaizdai, meno kolekcionavimas antropologinėje perspektyvoje. Seminaras: Meno ir kultūros vertybinė sistema pagal James Clifford
5.	Atvaizdo socialinės reprezentacinės galios Portretas ir konstruojama asmens tapatybė, Visuomeninių pareigybių reprezentavimo formos. Veido – genetinės asmens tapatybės dėmuo. Seminaras: “Dvigubas karaliaus kūnas” pagal E. Kantorowicz.
6.	Asmens reprezentacija Fotografinis atvaizdas antropologinėje perspektyvoje. Tobulas atvaizdas ir laikiškumas, „belaikiai portretai”. Seminaras: R. Barthes „Camera Lucida”
7.	Atvaizdas ir kelionė Antropologinis dėmesys kelionėms, kelionių dienoraščiai. Patirčių schemas ir jų korekcijos. Kelionių atvaizdai ir atvaizdai kelionėse: artefaktai, šedevrai, kulto objektai ir įdomybės. Importinių-kultinių atvaizdų fenomenas LDK: vakarietiški ir rytietiški kontekstai.
8.	Atvaizdas kasdienybėje Funkcionalizmas, atvaizdų paskirtys. Atvaizdų tipai ir skirtingos kasdienio gyvenimo sferos. Kasdienybės “laikai”. Atvaizdai kasdienybės istorijose ir kasdienybę vaizduojantys atvaizdai meno istorijose. Seminaras: A. Narušytės “Nuobodulio estetika”
	Paskaitose aptartų atvaizdo antropologijos aspektų interpretavimas naudojant autentišką tyrimų medžiagą Seminarai: aptariamos studentų savarankiškų darbų prezentacijos

Išvardinamos visos temos, kurias įvairiomis formomis studijuoja studentai. Čia įrašomos ir tos, kurios išdėstomos per paskaitas, ir tos, kurias įsisavina tik per praktinius darbus ar kūrybines pratybas, ir tos, kurias studijuoja savarankiškai, o atsiskaito pateikdami referatą ar tik per egzaminą. Išvardinamos ir praktikos metu nagrinėjamos temos.

<i>teorijos</i>	52
<i>pratybų</i>	72
<i>savarankiško darbo</i>	142
Viso:	266

Nurodomi paskaitų (T), pratybų (P) ir savarankiško darbo (S) valandų per semestrą bei studijų modulio kreditų skaičiai. Esant svarbioms priežastims, to paties modulio skirtingų modulio vedimų formų apimtis kreditais gali būti numatytos skirtingos. Valandų skaičius, išskyrus neakivaizdinę studijų formą, turi būti kartotinis semestro savaitių skaičiui – 16.

Vertinimo būdas ir kriterijai Egzamino pažymys negali sudaryti mažiau kaip 50% galutinio balo, bet ne daugiau kaip 60%	Darbas seminaruose aptariant literatūrą ir kitų studentų darbus sudaro 15 % vertinimo balo Savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas seminare - 35% (vertinamas pasisakymas auditorijoje ir tekstas pateiktas dėstytojai prieš seminarą e. būdu) Egzaminas, kuriame įvertinamas klausomų paskaitų ir savarankiško darbo metu įgyto žinios 50%
---	---

Dalyko sando anotacija

Paskaitų kurse formuluojama atvaizdo antropologija kaip viena iš šiuolaikinės meno istorijos paradigmu. Pasirenkat atitinkamus atvaizdų analizės aspektus supažindinama su meno istorijai ir teorijai aktualiais kultūros antropologijos metodologiniais principais ir jų taikymo galimybėmis.

Kurso turinys: 1. **Atvaizdas ir kūnas.** Aptariami atvaizdų teorijose reikšmingi kūnų pėdsakai, įspaudai, atspindžiai, šešėliai ir jų refleksijos. Atvaizdo ir kūno sąveikos kontekste analizuojamos kaukės. Kiti šios temos aspektai: kūno atstovavimas atvaizduose, jo dalys, jų reikšmės ir simbolinių kūnų konstravimas atvaizduose. 2. **Veikiantys ir veiksmo atvaizdai.** Aptarimas kultinio atvaizdo fenomenas, jo ryšys su bendruomene. Pristatoma atvaizdo galios ir atsako koncepcija. 3. **Atvaizdas ir jo vietos.** Interpretuojamas atvaizdas-vieta-medija Hanso Beltingo teorijoje. Kolekcijos, perkelti atvaizdai, meno kolekcionavimas antropologinėje perspektyvoje. 4. **Atvaizdo socialinės reprezentacijos galios.** Analizuojamas portretas asmens tapatybės aspektu. Aptariamos visuomeninių pareigybių reprezentavimo formos, pateikiami konstruojamų socialinių tapatybių pavyzdžiai. Išskiriamas veido – genetinės asmens tapatybės dėmuo. 5. **Atvaizdas ir kelionė.** Interpretuojama kelionės reikšmė antropologiniame diskurse.. Iškeliamos kelionių vadovuose pateikiamos ir vėliau kartojamos *patirčių schemas* ir jų individualios korekcijos praktika. Išskiriami *kelionių atvaizdai* ir *atvaizdai kelionėse*: dienoraščiuose aprašomi ir vizualiai fiksuojami artefaktai, šedevrai, kulto objektai ir įdomybės. Aptarimas importinių-kultinių atvaizdų fenomenas LDK: vakarietiški ir rytietiški kelionių kontekstai. Svarstoma virtualios kelionės paradigma, jos genezė kultūros istorijoje ir nauja šiuolaikinės medijų kultūros formuojama kelionės samprata. 6. **Atvaizdas kasdienybėje.** Aptarimas atvaizdo funkcinis ryšys su atitinkama “kasdienybe”, jos apibrėžiamu laiku, erdve, bendruomene, gyvensena, įpročiais ir pan. Iškeliami atvaizdai, kuriuos fiksuoja “kasdienybės istorijos” ir neaprašytą kasdienybę vaizduojantys atvaizdai., įėję į meno istorijas.

Ne daugiau kaip 1500 spaudos ženklų skaičiuojant su tarpais. Trumpai apibūdinamas kurso turinys, nupasakojama kurso struktūra, išvardijami akcentai, pateikiama kita svarbi informacija apie kursą, kurso šaltinius.

Mokymo metodai

Auditorinis darbas: paskaitos, seminarai, individualios konsultacijos savarankiškų darbų pristatymai seminaro metu “prezentacijos” forma	Savarankiškas darbas: nurodytos literatūros skaitymas, sisteminimas, ruošimasis seminarams ir baigiamajam egzaminui medžiagos rinkimas antropologinei atvaizdo analizei, teksto (nuo 0,5 iki 1 a. l. apimties) rašymas, prezentacijos rengimas
---	---

Mokymo metodai gali būti teoriniai ar praktiniai, užsiėmimai gali vykti paskaitų, seminarų, diskusijų, konsultacijų ar techninių pratybų forma.

Pagrindinės literatūros sąrašas

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
1.	James Cliford, <i>Kultūros problema: XX amžiaus etnografija</i> , literatūra ir menas. Vilnius: Rašytojų sąjungos leidykla, 2006
2.	Cliford Greetz, <i>Kultūrų interpretavimas</i> , sud. A. Sverdiolas, Vilnius: baltos lankos, 2005
3.	Claude Lévi-Strauss. <i>Laukinis mąstymas</i> , Baltos lankos, 1997

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
4.	Hans Belting, <i>Antropologia Obrazu. Szkice do nauki o obrazie</i> . Kraków: Universitas, 2002
5.	Arūnas Sverdiolas, LDK dailė: keli metodologiniai klausimai, in: <i>Pirmavaizdis ir kartotė: vaizdinių transformacijos tyrimai</i> , ser. <i>Acta Academiae Artium Vilnensis</i> , 35, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2004, p. 7-16.
6.	Odeta Žukauskaitė, Žiūros antropologija: apie kasdienybę ir ekranų kultūrą, in: <i>Logos</i> 63, 210 balandis-birželis, p. 165-173
7.	Jolita Mulevičiūtė. Keliaujantis žmogus XIX a. II pusės Lietuvoje, in: <i>Menotyra</i> 2003 nr. 2 (31), p. 39-43
8.	Saulė Matulevičienė, Antropologinės perspektyvos folkloristikoje: Lietuvių fotografijos kontekstas, in: <i>Literatūra</i> , 2009 51 (1), p. 95-107
9.	Agnė Narušytė, <i>Nuobodulio estetika Lietuvos fotografijoje</i> , Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2008
10.	T. Račiūnaitė, Stebuklingas atvaizdas ir stebuklo atvaizdas, in: <i>Vaizdas ir pasakojimas</i> , ser. <i>Acta Academiae Artium Vilnensis</i> 27, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2002

Tai šaltiniai, kuriuose pakankama apimtimi atspindėtos visos arba atskiros temos. Šie šaltiniai turi būti prieinami studentui Vilniaus bibliotekose arba pasiūlyti įsigyti VDA knygyne. Būtina nurodyti ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 10 literatūros šaltinių pagal galiojančias bibliografijos taisykles. Pvz.: Sverdiolas A. Steigtis ir sauga. Kultūros filosofijos etiudai.-Vilnius: Baltos lankos, 1996

Papildomos literatūros sąrašas

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
1.	Jean-Jacques Courtine, Claudine Haroche, <i>Historia twarzy</i> , Gdank: slowo/obraz – terytoria, 2007
2.	Teodoras Bilevičius. <i>Kelionės vokiečių, čekų ir italų žeme dienoraštis</i> , Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2003
3.	Victor I. Stoichita. <i>Krótká historia cienia</i> , Kraków: Uniwersitas, 2001
4.	Ernst H. Gombrich, <i>Dailė ir iliuzija. Vaizdavimo psichologijos studija</i> , Alma Littera, 2000
5.	Joanna tokarska-Bakir, <i>Obraz osobliwy. Hermeneutyczna lektura źródel etnograficznych. Wielkie opowieści</i> , Krakow: Universitas, 2000
6.	Sabine Melchior-Bonet, <i>Veidrodžio istorija</i> , Vilnius: baltos lankos, 2005
7.	Ernest H. Kantorowicz. <i>Dwa ciała króla. Studium ze średniowiecznej teologii politycznej</i> , Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2007
8.	S. Hall, The work of Representations, in: <i>Representation: Cultural Representation and Signifying Practices</i> , London, 1997
9.	T. Račiūnaitė, Portretas ir asmens tapatybė: karalaitė Marija Ona Teresė, in: <i>Socialinių tapatumų reprezentacijos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūroje</i> , ser. Dailės istorijos studijos, 4, sud. A. Paliušytė, Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2010. p. 150–171.

Tai įvairūs kiti informacijos šaltiniai.

Koordinuojančio dėstytojo vardas, pavardė	Dr. Tojana Račiūnaitė
--	-----------------------